

Pensionernas utveckling i fasta priser, 2024: 2003-2023

Maj 2024 | PUBLIKATION

Tobias Carlsson

Rapporten beskriver pensionernas utveckling mellan 2003 och 2023. Utvecklingen visas i fasta priser, det vill säga inflationseffekten har tagits bort med hjälp av konsumentprisindex (KPI). Det är främst den allmänna pensionen inklusive grundskyddet för åren 2003 till 2023 som beskrivs. För åren 2005 till 2022 inkluderas även tjänstepensionen och från och med 2015 även privat pension.

Innehåll

1. Inledning

1.1 Ett pensionssystem, flera regelverk

1.2 Konsumentprisindex (KPI)

2. Utveckling av snittutbetalningar av den allmänna pensionen

2.1 Allmän pension, och de två regelverken, med och utan efterlevandepension

3. Utveckling av snittutbetalningar av grundskyddet

3.1 Garantipension

3.2 Bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd

4. Utveckling av snittutbetalningar av total pension

4.1 Allmän pension, tjänstepension och privat pension

4.2 Total pension, med och utan efterlevandepension

5. Utveckling av snittutbetalningar av avgiftsfinansierad och skattefinansierad pension

5.1 Uppdelat på kvinnor och män

5.2 Uppdelat på de två regelverken

Bilagor

Bilaga 1: Dataunderlag

Bilaga 2: Maxgräns för garantipension och bostadstillägg

Bilaga 3: Konsumentprisindex 2003-2023

Sammanfattning

Rapporten presenterar kommenterad statistik om fastprisberäknade utbetalda pensioner med basår 2023. För fastprisberäkningen har konsumentprisindex (KPI) använts. Statistiken är uppdelad på kvinnor och män samt på de två regelverken för personer födda 1937 eller tidigare, respektive personer födda 1938 eller senare.

För andra året i rad har vi i Sverige haft en hög inflation, som under året 2023 i snitt låg på 8,5 procent mätt i KPI, motsvarande siffra för 2022 låg på 8,4 procent. Den höga inflationen gjorde att köpkraften minskade och att framför allt inkomstpensionerna blev mindre värda. Varje år räknas de olika pensionerna om automatiskt mot olika index som speglar både pris- och löneutvecklingen i samhället. Inkomstpensionen, tilläggspensionen, och änkepensionen följer inkomstutvecklingen i samhället. Garantipensionen följer prisutvecklingen i samhället och räknas om med förändringen av prisbasbeloppet.

Inflationens påverkan skiljer sig därmed på pensionens olika delmängder. Politiska beslut kan också ha en påverkan, till exempel så höjdes garantipensionen med 200 kronor per månad år 2020, och 1 000 kr per månad år 2022. Genom att en betydande del av pensionerna, inte minst tjänstepensionerna, följer prisernas utveckling och genom vissa politiska beslut har pensionärernas realinkomstutveckling i genomsnitt varit bättre än den för löntagare 2022 och 2023¹.

Snittutbetalningarna av allmän pension ökade i fasta priser mellan 2003 och 2023. Det beror främst på att nya pensionärer har högre pension än de pensionärer som avlider, även om ökningen enstaka år kan bero på att indexeringen av pensionen har varit högre än inflationen. Under 2023 ökade snittutbetalningarna i löpande priser, men trots det minskade köpkraften på grund av den höga inflationen.

Snittutbetalningen av den totala pensionen, det vill säga summan av allmän pension, tjänstepension, och privat pension har i fasta priser ökat under undersökningsperioden. Män har i snitt fått högre pension än kvinnor och personer födda 1938 eller senare har i snitt fått högre pension än personer födda 1937 eller tidigare. Trots att kvinnors pension i snitt har ökat mer än männens pensioner, skiljde det fortfarande drygt 7 700 kronor i månaden år 2022. Om änkepension inkluderas i beräkningen minskar skillnaden till 7 100 kronor.

Om dataunderlaget till rapporten

Rapporten baseras på registeruppgifter om individer folkbokförda i Sverige, 66 år eller äldre. 66 år är den ålder då grundskyddet samt inkomstpensionstillägget kan börja betalas ut. År 2023 höjdes åldern från 65 till 66 år för personer födda 1958 eller senare. För uppgifter före 2023, används 65 år som pensioneringsålder. Uppgifter om pensioner som betalas ut av Pensionsmyndigheten avser utbetalningar i december aktuellt år. Personer som enbart har valt att ta ut premiepension samt personer som har valt periodvisa utbetalningar är inte inkluderade i underlaget. Uppgifter om allmän ålderspension finns från och med år 2003.

Uppgifter om bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd finns från och med år 2009.

Pensionsmyndigheten har uppgifter om utbetald tjänstepension från år 2005 och framåt. Uppgifterna kommer från inkomstdeklarationer och arbetsgivardeklarationer och är inhämtade från Statistiska Centralbyrån (SCB), (till och med år 2014) och Skatteverket (år 2015 och framåt). Från och med år 2015 finns även uppgifter från Skatteverket om utbetalningar av privat pension.

För att inkluderas i dataunderlaget för individer med allmän pension, tjänstepension och privat pension ska individen ha 12 månaders utbetalningar av allmän pension. För dessa personer har sedan deras registrerade årsbelopp dividerats med 12, för att få en skattning på månadsbeloppet.

Snittutbetalningarna i kapitel 5 är beräknade som att alla pensionärer har både avgiftsfinansierad och skattefinansierad pension. Snittutbetalningen för avgiftsfinansierad pension är således beräknade som en summa av totalt utbetald avgiftsfinansierad pension delat på totalt antal pensionärer med en utbetalning av avgiftsfinansierad och/eller skattefinansierad pension. Snittutbetalningen för skattefinansierad pension beräknas på motsvarande sätt. Detta gör att resultaten inte blir jämförbara med snittutbetalningarna i de andra kapitlen.

Alla siffror i rapporten redovisas före skatt. Eventuella skatteförändringar som har påverkat vad pensionärerna får i plånboken syns därmed inte i rapporten. Bostadstillägg, särskilt bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd är skattefria pensionsförmåner. Övriga pensionsförmåner beskattas enligt gällande skattetabell.

Fastprisberäkningen är gjord med 2023 som basår. För detta har KPI använts.

1. Inledning

Till följd av nya pensionärers allt högre ingångspensioner har snittutbetalningarna av de nominella pensionerna ökat under de senaste tjugo åren. Samtidigt har inflationen gjort att även priser på varor och tjänster har ökat. Syftet med denna rapport är att beskriva hur pensionerna har utvecklats reallt, det vill säga utvecklingen av köpkraften för pensionärer rensad från inflation.

– Nominella och reala pensioner

Med nominella pensioner avses pensioner i löpande priser. Med reala pensioner avses fastprisberäknade pensioner (basår 2023).

Pensionernas nivåer och utveckling styrs i huvudsak av människors beteenden, men även av förändringar i pensionssystemet. Till människors beteenden hör bland annat antal arbetade år, pensionsålder, löneutveckling, föräldradighet, civilstånd, riskvilja med mera. Till förändringar i pensionssystemet hör dels små regelförändringar som endast påverkar en liten del av utbetalningarna, till exempel när garantipensionen höjdes med 200 kronor per månad år 2020, och 1 000 kr per månad år 2022, samt större förändringar som vid övergången till det nya pensionssystemet år 2002, och införandet av premiepension och inkomstpension. Därtill kommer den årliga indexeringen av pensionerna som styrs av den allmänna löneutvecklingen och prisutvecklingen. Pensionssystemet är till största delen könsneutralt, med undantag för utbetalning av änkepension samt vissa individuella tjänstepensioner², men eftersom kvinnors och mäns beteenden skiljer sig en del åt, skiljer sig även utvecklingen av snittutbetalningarna åt mellan könen.

1.1 Ett pensionssystem, flera regelverk

Pensionssystemet i Sverige har inte alltid sett likadant ut. Dagens pensionärer består dels av personer födda 1937 eller tidigare som får sin pension enligt det gamla regelverket (före detta ATP) och dels av personer födda 1938 eller senare som får sin pension enligt det nya regelverket. Personer födda mellan 1938 och 1953 får en del av sin pension enligt det nya regelverket, men även en del av sin pension enligt det gamla. Dessa kallas ibland för mellangenerationen. I den här rapporten redovisas alla personer födda 1938 eller senare tillsammans.

– Mer om det allmänna pensionssystemet

Alla som arbetar i Sverige och har en pensionsgrundad inkomst på minst 0,423 prisbasbelopp (22 208 kronor år 2023) tjänar in till sin allmänna pension. Generellt gäller att ju högre inkomst, desto mer sätts av till pensionen. Det finns dock ett tak, varvid endast inkomster upp till 8,07 inkomstbasbelopp ligger till grund för den allmänna pensionen. År 2023 var taket 557 250 kronor (46 438 kronor per månad). Den pensionsgrundande inkomsten räknas sedan om till pensionsrätter.

Den sammanlagda pensionsrätten är 18,5 procent av den pensionsgrundande inkomsten, varav 16 procentenheter går till inkomstpensionen och 2,5 procentenheter till premiepensionen. Pensionsrätter kan även tjänas in vid föräldraledighet, studier, plikttjänstgöring, genom arbetslöshetsersättning eller sjuk- eller aktivitetsersättning. Pensionsrätternas värde vid en specifik tidpunkt minus avgifter för administrativa kostnader kallas för pensionsbehållning. Pensionen som betalas ut grundar sig sedan på pensionsbehållningens storlek och förväntat återstående livslängd. Ju senare individen tar ut pensionen, desto färre år förväntas pensionen behöva räcka och desto högre blir månadsbeloppet som betalas ut.

Personer födda 1937 eller tidigare får pensionspoäng istället för pensionsrätter. För att få full utbetalning behöver personen ha haft ett intjänande under minst 30 år. De 15 åren med högst intjänande utgör sedan grunden för pensionspoängen. Inkomster året efter att personen har fyllt 64 ingår inte i beräkningen av pensionspoäng. För varje månad före 65 som uttaget tidigareläggs minskar pensionen med 0,5 procent och för varje månad efter 65 som uttaget skjuts upp ökar pensionen med 0,7 procent, dock längst tills individen fyllt 70 år. Även civilståndet har en liten påverkan på pensionen för personer födda 1937 eller tidigare, där ogifta får något högre pension än gifta. Även personer födda mellan 1938 och 1953 som tillhör den så kallade mellangenerationen får en del av sitt intjänande som pensionspoäng istället för pensionsrätter.

Många pensionärer får även en del garantipension. Garantipensionen är ett grundskydd i den allmänna pensionen och baseras på den inkomstgrundade allmänna pensionen, antal bosättningsår, civilstånd samt pensionsålder och kan betalas ut till personer 66 år och äldre, för personer födda 1958 eller senare (för personer födda 1957 eller tidigare gällde 65 år och äldre).

För att pensionerna inte ska urholkas utan följa inkomstutvecklingen räknas de om varje år. Pensionsbehållningen räknas om med inkomstindex. Inkomstpensionen och tilläggspensionen räknas om med följsamhetsindexering. Det innebär att den årliga förändringen av pensionerna motsvarar den procentuella ändringen av inkomstindex, minskad med förskottsrentan på 1,6 procentenheter. Garantipensionen räknas om med hjälp av förändringen av prisbasbeloppet. Premiepensionen är placerad i olika fonder och dess utveckling beror på hur fonderna har utvecklats under året. Premiepensionen kan både öka och minska, men har i snitt ökat mer än inkomstpensionen. Premiepensionen kan vid pensionering placeras i traditionell försäkring istället för i fonder, där förmånstagaren är garanterad ett lägsta belopp varje månad.

Sedan september 2021 ingår även inkomstpensionstillägget som pensionsutbetalning för de båda regelverken. Gränserna för inkomstpensionstillägget räknas upp med följsamhetsindexering, men beloppen som betalas ut ligger fast om inget beslut fattas, till exempel genom budgetpropositionen. Inkomstpensionstillägget är ett tillägg till den allmänna pensionen och baseras främst på den inkomstgrundade allmänna pension, antal år med pensionsgrundad inkomst i Sverige samt pensionsålder. Tillägget som ligger på mellan 0 kr

och 600 kr betalas ut till pensionärer med en inkomstgrundad allmän pension mellan 9 589 och 18 112 kronor.

Utöver den allmänna pensionen har även många pensionärer en utbetalning av tjänstepension. Många har även en utbetalning av privat pension.

— Mer om tjänstepension och privat pension

Tjänstepensionen är den del av pensionen som betalas av arbetsgivaren och är betydligt mer komplex än den allmänna pensionen. Ungefär 9 av 10 anställda har tjänstepension.

Tjänstepensionens storlek styrs bland annat av avtal, bransch, lönenivå, antal intjänandeår, födelseår, värdeutveckling av sparandet, inflation, sparform samt valt antal uttagsår (från fem år till livsvarande). Det är inte ovanligt att man har flera olika tjänstepensioner, ifall man bytt arbetsgivare under sitt arbetsliv.

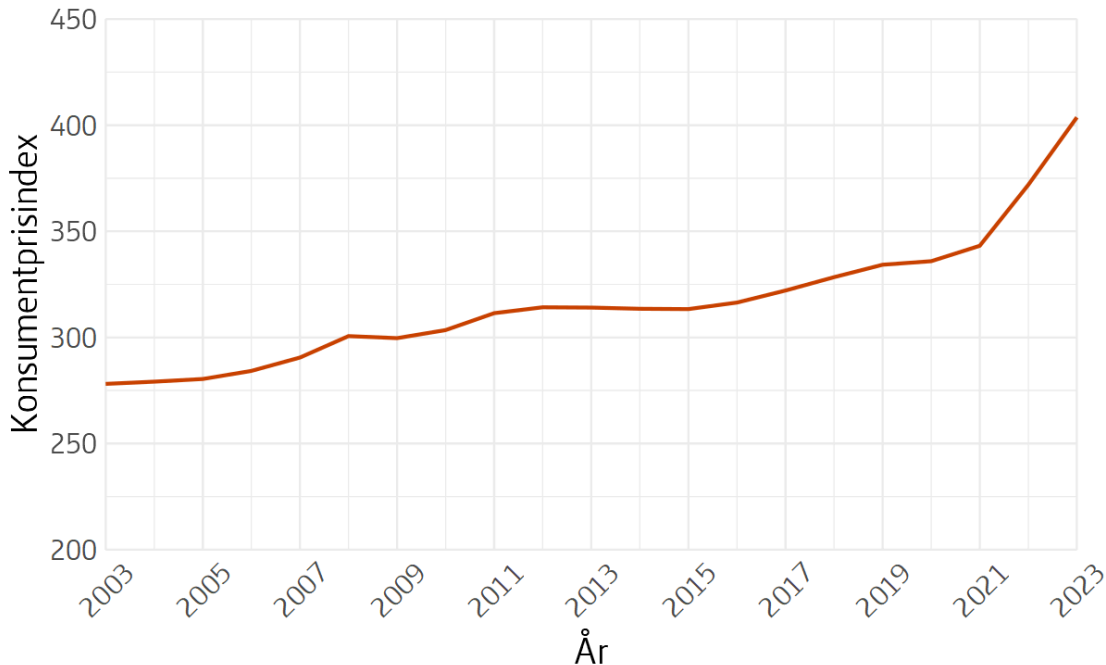
Utöver allmän pension och tjänstepension har många även en utbetalning av privat pension. Med privat pension avses avdragsgillt sparande i privata pensionsförsäkringar eller individuella pensionssparanden (IPS). Rätten till denna typ av avdragsgillt sparande upphörde i januari 2016, med undantag för personer som saknar tjänstepension eller driver egna företag. Många sparar även till pensionen i investeringssparkonton (ISK) eller kapitalförsäkringar (KF), men dessa inkluderas inte i begreppet privat pension i den här rapporten.

Efterlevandepension i form av änkepension utgör en betydande del av pensionen för framför allt kvinnor födda 1937 eller tidigare. Den egna tilläggs pensionen reducerar änkepension för personer födda 1930 eller senare samtidigt som änkepensionen reducerar garantipensionen för samtliga årskullar, så för att få en rättvisande bild över pensionernas utveckling är det relevantt att även inkludera änkepension. Även premiepension till efterlevande inkluderas i rapporten. Änkepensionen indexerar med löneutvecklingen i samhället, medan premiepension till efterlevande följer de valda fondernas utveckling.

1.2 Konsumentprisindex (KPI)

Konsumentprisindex (KPI) är det vedertagna måttet för prisräkningar, inflationsberäkningar och beräkningar av kompensationer i Sverige när den reala utvecklingen beskrivs. Med kompensationer menas uppskrivningar av enskilda belopp som transfereras mellan den offentliga och den privata sektorn. Indexet mäter den genomsnittliga prisutvecklingen för hela den privata inhemska konsumtionen, de priser konsumenten faktiskt betalar. Källa: SCB.

Figur 1.1 Konsumentprisindex (2003-2023)

Not: Utveckling av konsumentprisindex mellan 2003 och 2023. Källa: SCB

Konsumentprisindex har mellan åren 2003 och 2023 ökat från 278 till 404. Ökningen har dock inte varit konstant och under åren 2009 samt 2013 till 2015 minskade KPI något. Den största ökningen skedde under åren 2022 och 2023, då konsumentprisindex totalt ökade med 17,6 procent, från 2021.

– Olika inflationsmått

Förändring i konsumentprisindex (KPI) är det vanligaste måttet på inflation. Förändring i konsumentprisindex med fast ränta (KPIF) är det mått som Riksbanken använder i sitt inflationsmål. I KPIF ingår samma varor och tjänster som i KPI, men skillnaden är att i KPIF hålls hushållens räntesatser för bolån konstant. Det innebär att de direkta effekterna av en ändrad penningpolitik inte fångas i KPIF.

Förutom KPI och KPIF finns även KPIF exklusive energi (KPIF-XE), där energivaror exkluderas, samt KPIF med konstant skatt (KPIF-KS), där de skatter och subventioner som är kopplade till produkterna konstanthålls. HIKP (harmoniserat index för konsumentpriser) är ett harmoniserat mått inom EU. Källa: SCB. I den här rapporten används bara konsumentprisindex.

Konsumentprisindex räknas fram månadsvis. Förändringen i konsumentprisindex beräknas som skillnaden mellan aktuell månad och motsvarande månad året innan.
Fastprisberäkningen i rapporten är gjord med årsmedlet av konsumentprisindex.

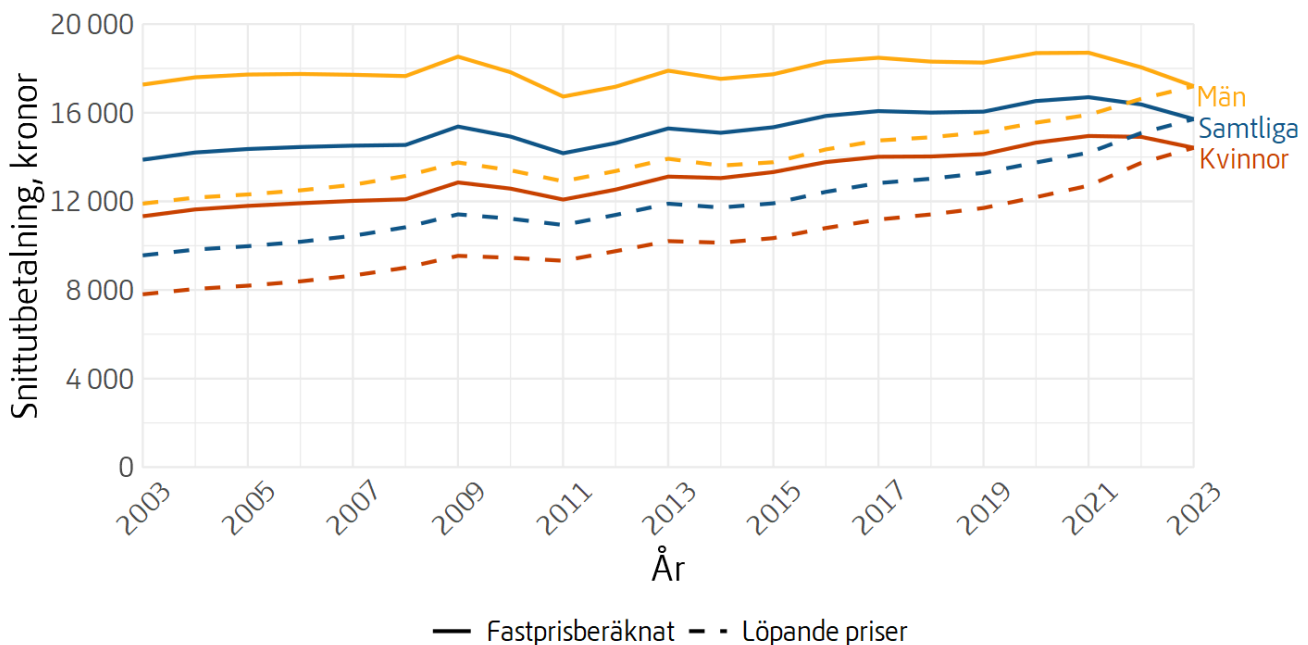
2. Utveckling av snittutbetalningar av den allmänna pensionen

Den största delen av pensionsutbetalningarna i Sverige utgörs av allmän ålderspension. I figur 2.1 nedan visas snittutbetalningar av allmän pension för kvinnor och män i löpande och fasta priser.

– Vad är allmän pension?

I allmän pension inkluderas inkomstpension, tilläggspension, garantipension, premiepension samt inkomstpensionstillägget. Dessa brukar även kallas för allmän ålderspension. I vissa fall inkluderas även efterlevandepension i den allmänna pensionen, i huvudsak änkepension och premiepension till efterlevande. Ibland inkluderas även bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd i den allmänna pensionen. Garantipension, bostadstillägg, särskilt bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd kallas med ett samlingsnamn för grundskydd. Grundskyddet finansieras via statens budget och inte genom pensionsavgifter. Om inget annat anges är det inkomstpension, tilläggspension, garantipension, premiepension samt inkomstpensionstillägget som inkluderas i begreppet allmän pension i den här rapporten.

Figur 2.1 Översikt över den allmänna pensionens utveckling

Not: Snittutbetalningar av allmän pension, uppdelat på kvinnor och män, 2003-2023, i fasta och löpande priser.

Den allmänna pensionen har reallt ökat för kvinnor med 27 procent, medans den för män har varit oförändrad, sett till hela undersökningsperioden. Att ökningen varit större för kvinnor än för män beror på att kvinnor som grupp får allt högre pension, till följd av allt högre genomsnittliga löneinkomster. I löpande priser har kvinnors pension ökat med 85 procent och mäns pension ökat

med 45 procent. Den största minskningen för både kvinnors och mäns pensioner skedde under 2010 och 2011. Detta har till stor del att göra med den finansiella kris som drabbade Sverige och resten av världen 2007-2010. Betydande minskningar har även skett under 2022 och 2023, som ett resultat av hög inflation.

Under 2023 såg vi likt 2022 en ökad inflation i Sverige, vilket ledde till att köpkraften fortsatt urholkades och pensionerna blev mindre värda. Trots att både kvinnor och män i snitt fick högre nominella pensionsutbetalningar, minskade köpkraften åter igen för både kvinnor och män jämfört med 2022. För kvinnor var minskningen 3 procent, och för män uppgick minskningen till 5 procent, sett till fastprisberäknade siffror.

2.1 Allmän pension, och de två regelverken, med och utan efterlevandepension

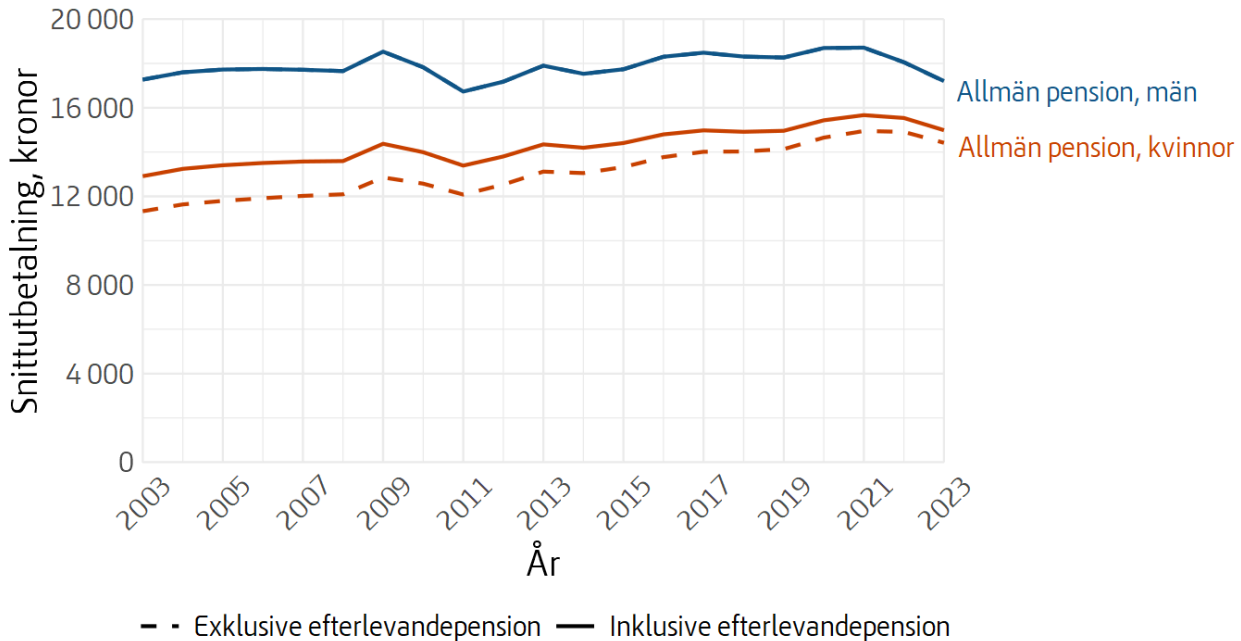
– Efterlevandepension

Efterlevandepension i det här avsnittet utgörs främst av änkepension, men även en liten del premiepension till efterlevande. Eftersom änkepension endast kan fås av kvinnor och premiepension till efterlevande är en så liten del (som till största delen betalas ut till kvinnor), har Pensionsmyndigheten valt att fokusera på kvinnor i detta avsnitt. För att inkluderas ska personen antingen ha en utbetalning av allmän ålderspension eller en utbetalning av änkepension. Personer med enbart utbetalning av premiepension eller enbart utbetalning av premiepension till efterlevande inkluderas inte.

Grundkriteriet för att en kvinna ska vara berättigad till änkepension är att hon ska vara gift med den avlidne vid utgången av 1989 samt vid tidpunkten för dödsfallet. Vidare ska paret ha barn tillsammans, alternativt ha varit gifta sen senast den dag mannen fyllde 60 år, samt ha varit gifta i minst fem år vid dödsfallet. Änkepensionen avskaffades år 1990, men kvinnor som var gifta innan lagen upphörde kan fortfarande få änkepension.

Till efterlevandepension räknas även omställningspension, barnpension, efterlevandestöd med mera, men då dessa inte betalas ut till personer 66 år eller äldre behandlas inte dessa förmåner i denna rapport.

Figur 2.2 Utveckling av allmän pension, uppdelat på kvinnor och män, med och utan efterlevandepension

Not: Snittutbetalningar av allmän pension och efterlevandepension, uppdelat på kvinnor och män, 2003-2023, fastprisberäknad.

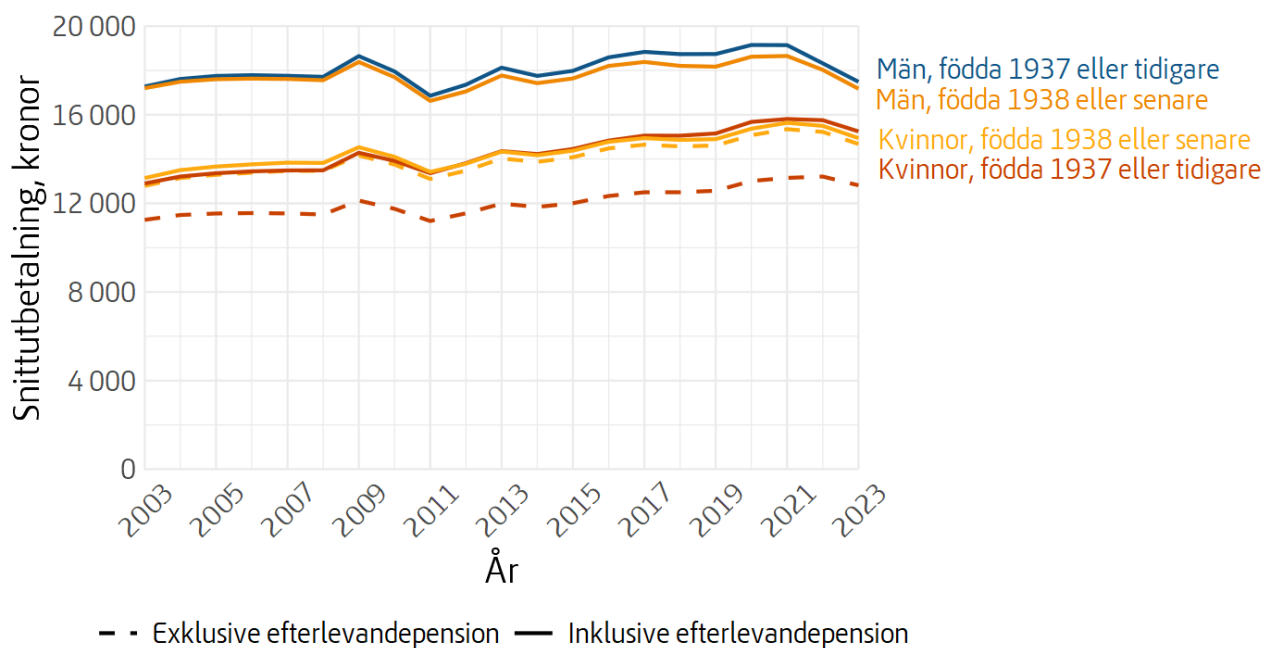
Skillnaden i allmän pension för män med och utan efterlevandepension går inte att urskilja i figur 2.2. Snittet utslaget på alla män med allmän pension har ökat marginellt, från några ören år 2003 till 5 kronor år 2023.

Skillnaden i allmän pension med och utan efterlevandepension är relativt stor för kvinnor. Skillnaden har dock minskat över tid, från 1 600 kronor år 2003 till drygt 570 kronor år 2023, beräknat i fasta priser. Som nämnts ovan har detta att göra med änkepensionens minskade betydelse för kvinnor som grupp.

Trots att änkepensionens betydelse för kvinnor har minskat, har även gapet mellan mäns och kvinnors pension minskat från 4 400 kronor till 2 200 kronor under perioden 2003 till 2023 om efterlevandepension inkluderas. Utan efterlevandepension skulle skillnaden vara 2 800 kronor år 2023.

Som tidigare nämnts i avsnitt 1.1 får personer födda 1937 eller tidigare sin pension enligt det gamla regelverket. Personer födda 1938 eller senare får sin pension enligt det nya regelverket. Personer födda mellan 1938 och 1953 tillhör mellangenerationen och får även en del av sin pension enligt det gamla regelverket³. I den här rapporten redovisas alla födda 1938 eller senare tillsammans.

Figur 2.3 Utveckling av allmän pension, uppdelat på kvinnor och män och på regelverk, med och utan efterlevandepension

Not: Snittutbetalningar av allmän pension, uppdelat på kvinnor och män och på regelverk, 2003-2023, fastprisberäknad.

Mäns pension har oavsett regelverk haft små förändringar sett till hela undersökningsperioden, män födda 1938 eller senare har en oförändrad pension i fasta priser, medan män födda 1937 eller tidigare har sett en ökning med 1 procent. Det har däremot skett större förändringar om man studerar enskilda år. Likt i figur 2.2 så visas mäns pension enbart inklusive efterlevandepension.

Kvinnor födda 1938 eller senare är den grupp som har lägst real pension, när efterlevandepension är inkluderad, skillnaden är dock liten jämfört med kvinnor födda 1937 eller tidigare. Den reala pensionen har ökat med 14 procent, för kvinnor födda 1938 eller senare, motsvarande siffra för kvinnor födda 1937 eller tidigare är 18 procent, sett till hela undersökningsperioden. Lägst pension av alla grupper har kvinnor födda 1937 eller tidigare exklusive efterlevandepension.

Samtliga grupper har fått en lägre köpkraft under 2023.

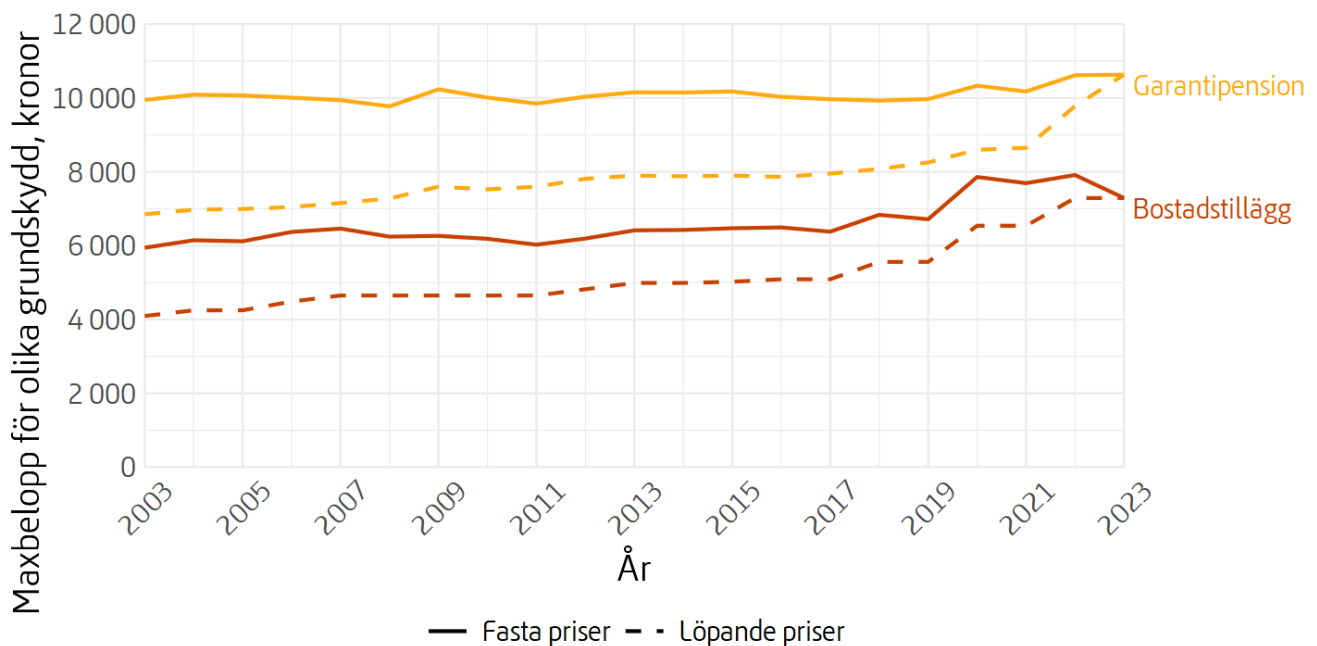
3. Utveckling av snittutbetalningar av grundskyddet

Till grundskyddet räknas garantipension, bostadstillägg inklusive särskilt bostadstillägg samt äldreförsörjningsstöd.

Grundskydd

Grundskyddet finansieras via statens budget, och påverkas indirekt av individens intjänande i och med att en lägre utbetalning av inkomstgrundad pension innebär en högre utbetalning av grundskydd.

Figur 3.1 Maxbelopp för olika grundskydd (2003-2023)

Not: Maxbeloppet för garantipension avser ensamboende personer födda 1938 eller senare. För personer födda 1937 eller tidigare eller sammanboende ser maxbeloppet något annorlunda ut. Maxbeloppet för bostadstillägg avser ensamboende.

Maxbeloppet för garantipension följer prisbasbeloppets utveckling och är det högsta belopp en person som saknar inkomstgrundad pension kan få i ersättning, givet att personen uppfyller bosättningskravet om 40 år i Sverige. Prisbasbeloppet beräknas utifrån KPI, men beräkningsmetoden gör att förhållandet mellan dessa två tal inte är konstant, vilket gör att nivån på den fastprisberäknade garantipensionen inte heller blir konstant, vilket syns i figur 3.1. År 2020 skedde en höjning av garantipensionen med 200 kronor per månad. I augusti 2022 skedde ytterligare en höjning, då garantipensionen höjdes med 1 000 kronor per månad. I december

2023 var maximal utbetald garantipension 10 631 kronor för ensamboende födda 1938 eller senare.

Nivån för maxbeloppet av bostadstillägget följer inte prisutvecklingen, utan Riksdagen beslutar om bostadstilläggets utveckling enligt regeringens förslag, i till exempel budgetpropositionen. I löpande priser har maxbeloppet för bostadstillägg ökat eller legat fast varje år, men i fasta priser har maxbeloppet minskat enstaka år, se [figur 3.1](#). Maxbeloppet för sammanboende är hälften av maxbeloppet för ensamboende. I december 2023 var maxbeloppet för ensamboende 7 290 kronor.

– Hur beräknas prisbasbeloppet?

Beräkningen av prisbasbeloppet utgår från bastalet 36 396, som ligger till grund för 1998 års prisbasbelopp. Bastalet multipliceras sedan med ett jämförelsetal som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni året före det år som prisbasbeloppet avser och prisläget i juni 1997. Produkten avrundas sedan till närmsta hundratal. Källa: (2 kap. 7 § SFB).

3.1 Garantipension

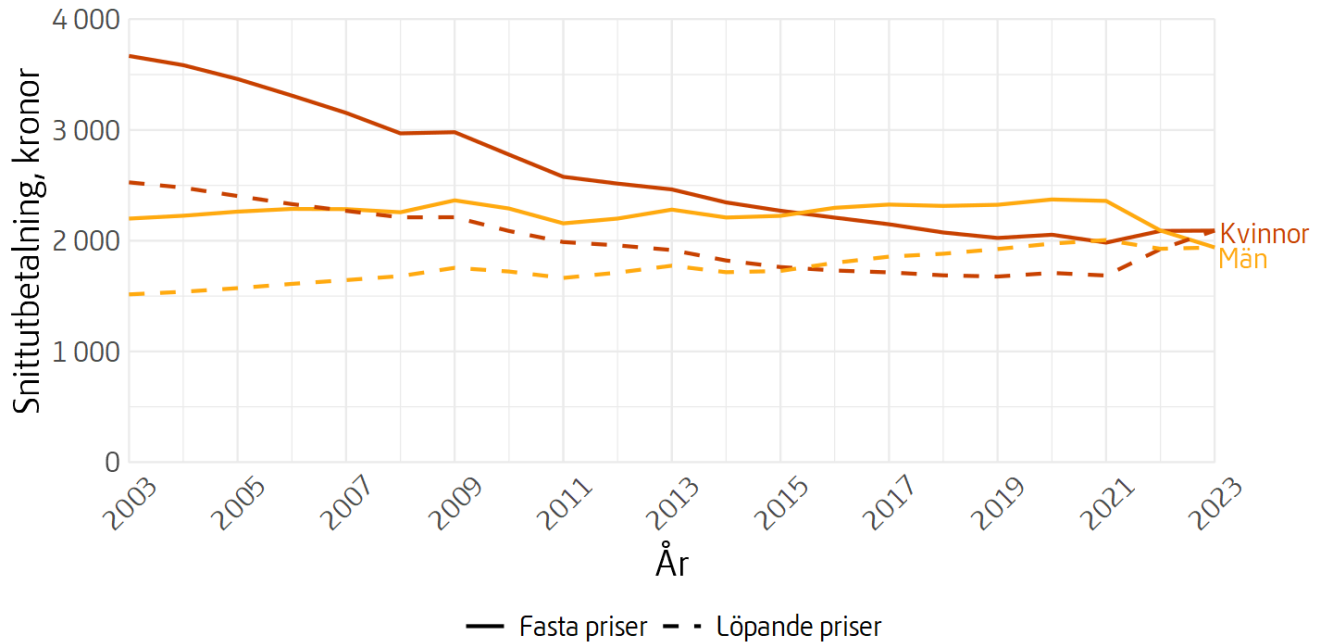
Garantipension är ett grundskydd i den allmänna pensionen.

– Garantipension

Garantipensionen baseras främst på hur stor inkomstgrundad allmän pension personen har, samt hur länge hon eller han har bott i Sverige, men även personens civilstånd samt pensionsålder har betydelse. Garantipensionen har något olika beräkningssätt för personer födda 1937 eller tidigare och personer födda 1938 eller senare. För att få garantipension krävs det att personen har fyllt 66 år (för personer födda 1957 eller tidigare gällde 65 år och äldre). Om personen har inkomstgrundad allmän pension sker en avräkning av garantipensionen. Även inkomstgrundade ålderspensioner från annat EU-land, EES-land eller Schweiz minskar garantipensionen. Från och med 2023 betalas inte garantipension ut till personer bosatta utomlands (gäller personer födda 1938 eller senare). De olika nivåerna för garantipensionen följer prisbasbeloppets utveckling, vilket innebär att om prisbasbeloppet sänks, sänks även nivåerna för garantipension. År 2020 höjdes garantipensionen med 200 kronor per månad utöver prisbasbeloppsjusteringen. I augusti 2022 skedde ytterligare en höjning, då garantipensionen höjdes med 1 000 kronor per månad.

Utvecklingen av snittbeloppen för utbetald garantipension skiljer sig rejält åt mellan män och kvinnor, vilket syns i [figur 3.2](#).

Figur 3.2 Utveckling av garantipension uppdelat på kvinnor och män

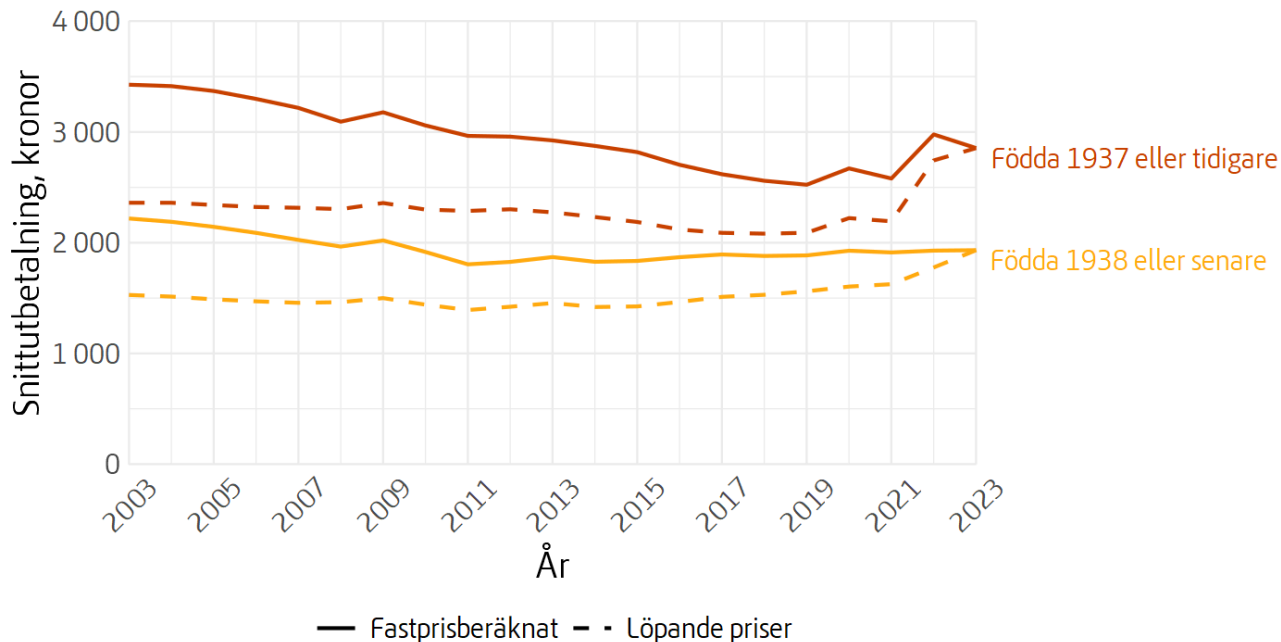

Not: Snittutbetalningar av garantipension, uppdelat på kvinnor och män, 2003-2023, i löpande och fasta priser.

Det utbetalda reala snittbeloppet av garantipension har under perioden 2003 - 2021 ökat för män och minskat för kvinnor. Under 2022 och 2023 skedde en helomvändning och kvinnors snittutbetalningar ökade, samtidigt som männens snittutbetalningar gick i motsatt mönster. Detta har dels att göra med ökad inflation, och att maxbeloppet för garantipension höjdes med 1 000 kronor under 2022. Maxbeloppet höjdes för både kvinnor och män, men utfallet för snittutbetalningarna blev olika.

Totalt sett har den reala snittutbetalningen av garantipensionen minskat för både kvinnor och män mellan år 2003 och 2023. För män minskade garantipensionen i snitt med 12 procent och för kvinnor med 43 procent. Att kvinnors snittutbetalningar har minskat betydligt mer kan förklaras av att deras inkomstgrundade pension har ökat och därmed minskar deras garantipension. Det här innebär att kvinnors och mäns snittutbetalningar är någotsånär lika stora, 2 100 kronor för kvinnor, kontra 1 900 för män. Det är dock betydligt fler kvinnor än män som får någon del garantipension: 751 000 kvinnor jämfört med 271 000 män (december 2023).

Figur 3.3 Utveckling av garantipension uppdelat på regelverk

Not: Snittutbetalningar av garantipension, uppdelat på regelverk, 2003-2023, i löpande och fasta priser

En jämförelse av garantipension för personer i de olika regelverken visar att personer födda 1937 eller tidigare i snitt har högre garantipension, men att skillnaden minskar, se figur 3.3. Den reala snittutbetalningen av garantipension för personer födda 1937 eller tidigare har minskat med 17 procent, och snittutbetalningen av garantipension för personer födda 1938 eller senare har minskat med 13 procent, sett till perioden 2003 - 2023.

Mellan 2022 och 2023 var de reala snittutbetalningarna av garantipensionen oförändrad för personer födda 1938 eller senare. För personer födda 1937 eller senare sågs en minskning av snittutbetalningarna med 4 procent.

3.2 Bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd

— Bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd

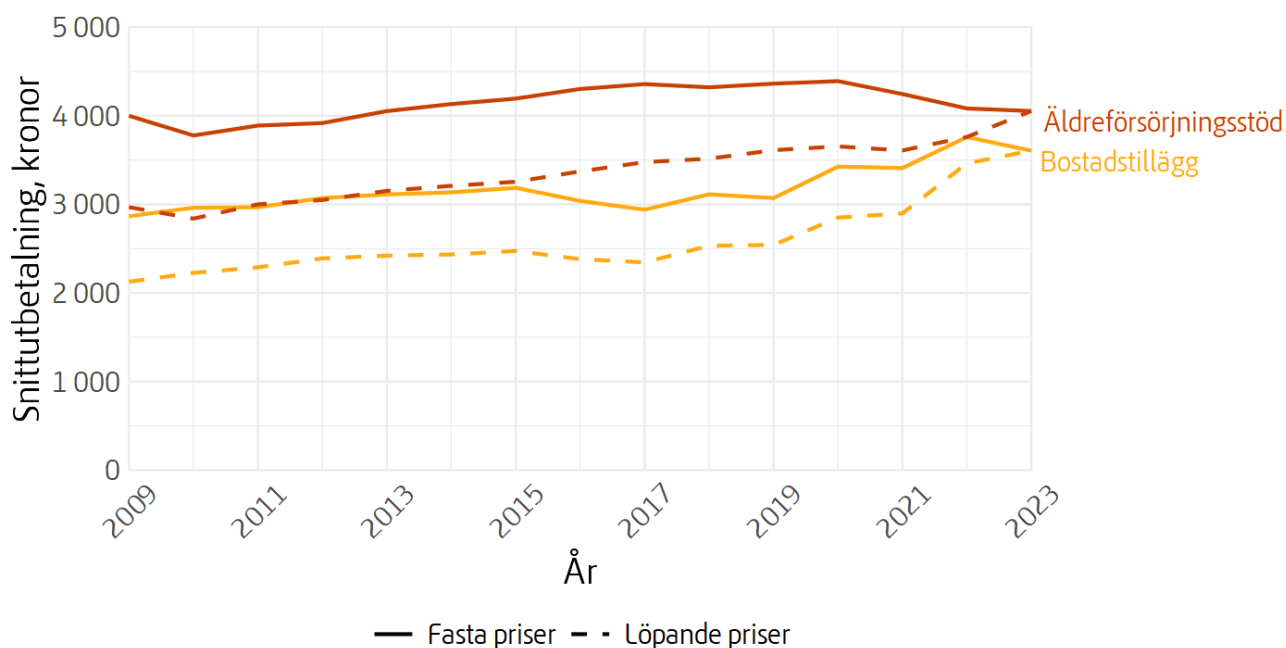
Bostadstillägg till pensionärer inklusive särskilt bostadstillägg är ett skattefritt tillägg som kan betalas ut till personer som är 66 år och äldre som har en låg pension. Även andra inkomster, besparingar, individens familjesituation samt bostadskostnaden påverkar bostadstillägget. Särskilt bostadstillägg kan bara betalas ut till personer som har bostadstillägg.

Personer under 66 år med änkepension kan i vissa fall få bostadstillägg till pensionärer, men dessa är få till antalet och inkluderas inte i denna rapport. Inte heller bostadstillägg till personer med sjuk- och aktivitetsersättning är inkluderade.

Äldreförsörjningsstöd är ett stöd till personer 66 år och äldre med låg inkomstgrundad pension. I stor utsträckning gäller det personer som bott färre än 40 år i Sverige och som därför inte har rätt till full garantipension. Äldreförsörjningsstöd betalas ut om hushållets inkomster och tillgångar, efter avdrag för skälig bostadskostnad, understiger en viss angiven skälig levnadsnivå. Stödet är skattefritt.

Under 2023 höjdes gränsen för att få både bostadstillägg inklusive särskilt bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd till 66 år för personer födda 1958 eller senare, från den tidigare åldern 65 år. På liknande sätt kan personer under 66 år med änkepension fortfarande vara berättigade till bostadstillägg till änkepension, förutsatt att de är födda 1958 eller senare.

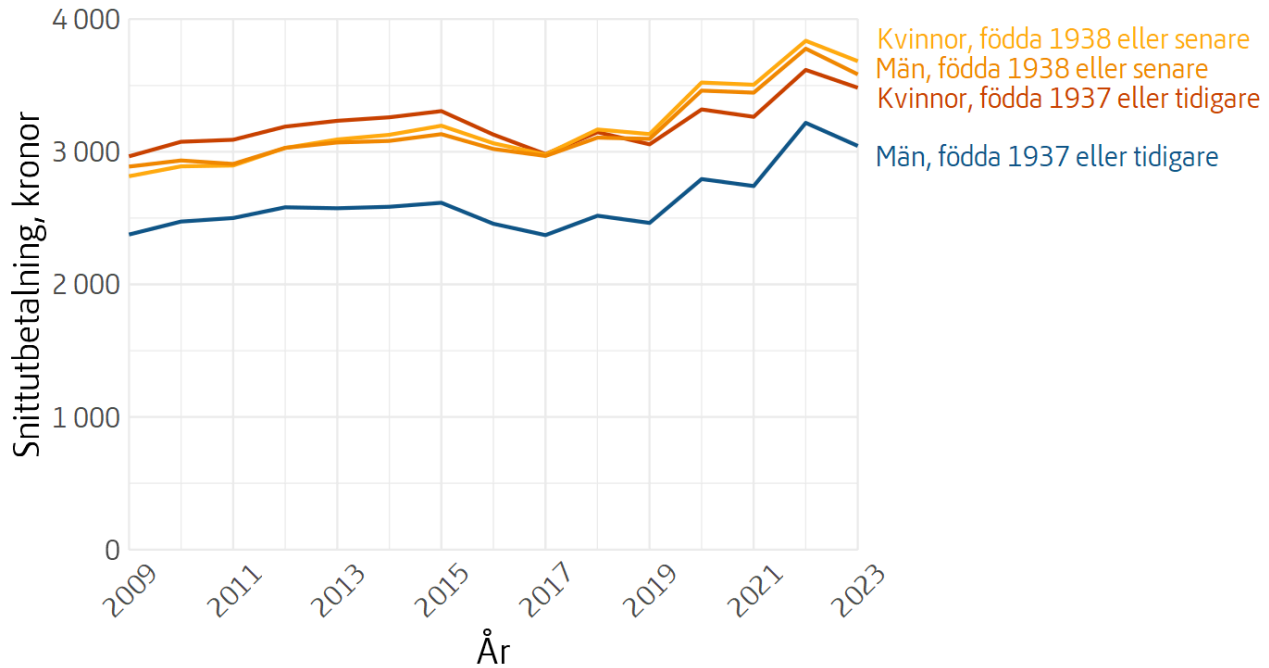
Figur 3.4 Utveckling av bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd

Not: Snittutbetalningar av bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd, 2009-2023, i löpande och fasta priser

I figur 3.4 visas snittutbetalningarna för bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd i löpande och fasta priser för perioden 2009 till 2023. I fasta priser har utbetalningen för bostadstillägget och äldreförsörjningsstödet ökat med 26 procent respektive 1 procent. Under 2023 var det cirka 304 000 individer som fick bostadstillägg och cirka 24 000 individer som fick äldreförsörjningsstöd.

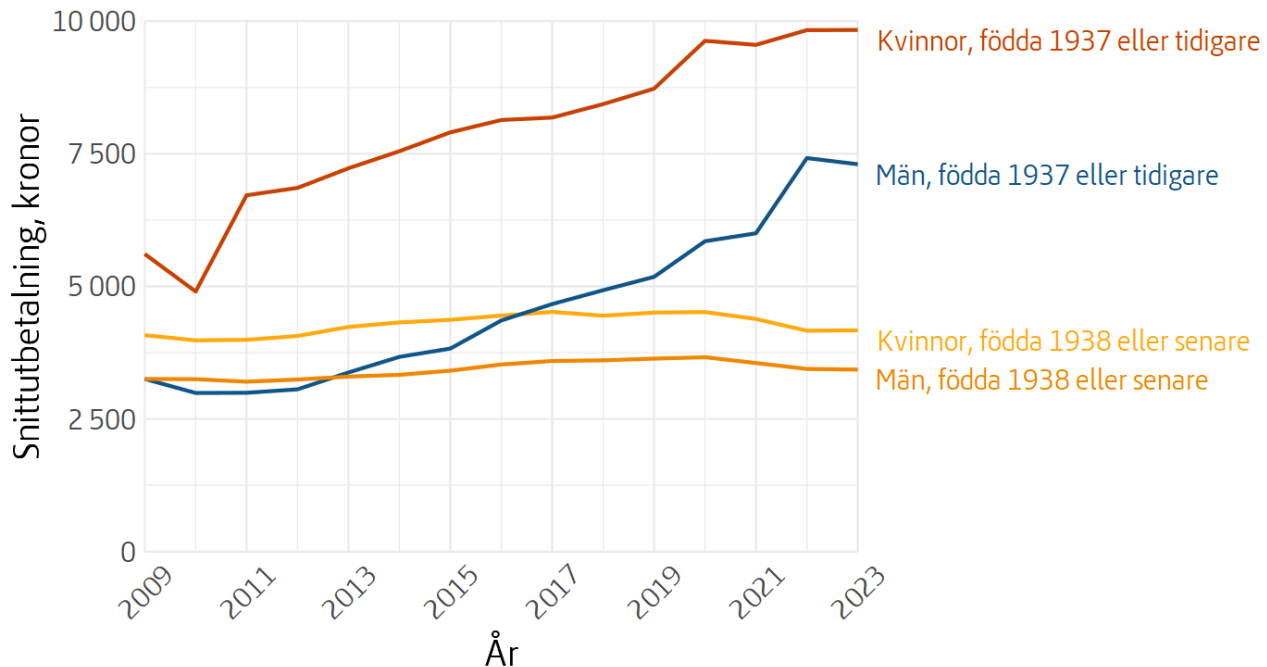
Figur 3.5 Utveckling av bostadstillägg, uppdelat på kvinnor och män och på regelverk

Not: Snittutbetalningar av bostadstillägg, uppdelat på kvinnor och män och på regelverk, 2009-2023, fastprisberäknat

Snittutbetalningen av bostadstillägg har ökat under undersökningsperioden, men ökningen har inte varit konstant och en del år har snittutbetalningarna minskat, vilket syns i figur 3.5, exempelvis ser vi en nedgång för alla grupper för året 2023. Skillnaden i snittutbetalning mellan kvinnor och män är marginell för personer födda 1938 eller senare. Däremot får män födda 1937 eller tidigare i snitt betydligt lägre bostadstillägg än både kvinnor födda 1937 eller tidigare och kvinnor och män födda 1938 eller senare. Det är betydligt fler kvinnor än män som får bostadstillägg: i december 2023 var det totalt 216 000 kvinnor och 88 000 män som fick bostadstillägg.

Figur 3.6 Utveckling av äldreförsörjningsstöd, uppdelat på kvinnor och män och på regelverk

Not: Snittutbetalningar av äldreförsörjningsstöd, uppdelat på kvinnor och män och på regelverk, 2009-2023, fastprisberäknat.

I figur 3.6 visas snittutbetalningar av äldreförsörjningsstöd nedbrutet på både kön och regelverk. Snittutbetalningarna har utvecklats olika för kvinnor och män i de olika regelverken, men generellt har snittutbetalningarna ökat. Den största ökningen procentuellt sett, återfinns hos personer födda 1937 eller tidigare, där snittutbetalningarna har ökat med 124 procent för män och 75 procent för kvinnor. För personer födda 1938 eller senare har snittutbetalningarna ökat med 2 procent för kvinnor, och ökat 5 procent för män. I december 2023 var det totalt 13 700 kvinnor och 10 600 män som hade äldreförsörjningsstöd. Det är närapå en fördubbling jämfört med år 2009, då det fanns 7 500 kvinnor och 6 100 män med äldreförsörjningsstöd.

– Mörkertalet

För att provas för bostadstillägg (inklusive särskilt bostadstillägg) och äldreförsörjningsstöd behöver personen själv ansöka om prövning (till skillnad från garantipension som provas automatiskt för personer 66 år och äldre med en allmän pensionsutbetalning). Detta gör att det finns ett mörkertal: personer som är berättigade till bostadstillägg och/eller äldreförsörjningsstöd, men som inte har ansökt om det, och därför inte får någon utbetalning.

Pensionsmyndigheten har tidigare gjort försök att beräkna mörkertalets storlek, men då fullständiga uppgifter om tillgångar och utbetalningar på individnivå saknas, blir siffran relativt osäker. I samband med höjningen av garantipension i augusti 2022 höjdes även

gränsen för fribeloppet i bostadstillägg och mycket tyder på att mörkertalet i bostadstillägget ökade i och med det.

Utbetalningarnas storlek bygger delvis på de uppgifter som pensionärerna själva rapporterar in, varpå man kan dra slutsatsen att det sker en del felaktiga utbetalningar och att det förekommer både för höga och för låga utbetalningar.

Utan mörkertalet skulle antalet med bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd vara högre. Troligtvis skulle dock snittutbetalningarna minska, eftersom många av personerna som ingår i mörkertalet sannolikt skulle vara berättigade till en relativt låg utbetalning.

4. Utveckling av snittutbetalningar av total pension

I detta avsnitt inkluderas allmän ålderspension, tjänstepension och privat pension. I vissa fall inkluderas även efterlevandepension till personer 66 år och äldre. Undersökningsperioden sträcker sig till 2022, då Pensionsmyndigheten inte hade fått in 2023 års uppgifter för tjänstepension när rapporten togs fram.

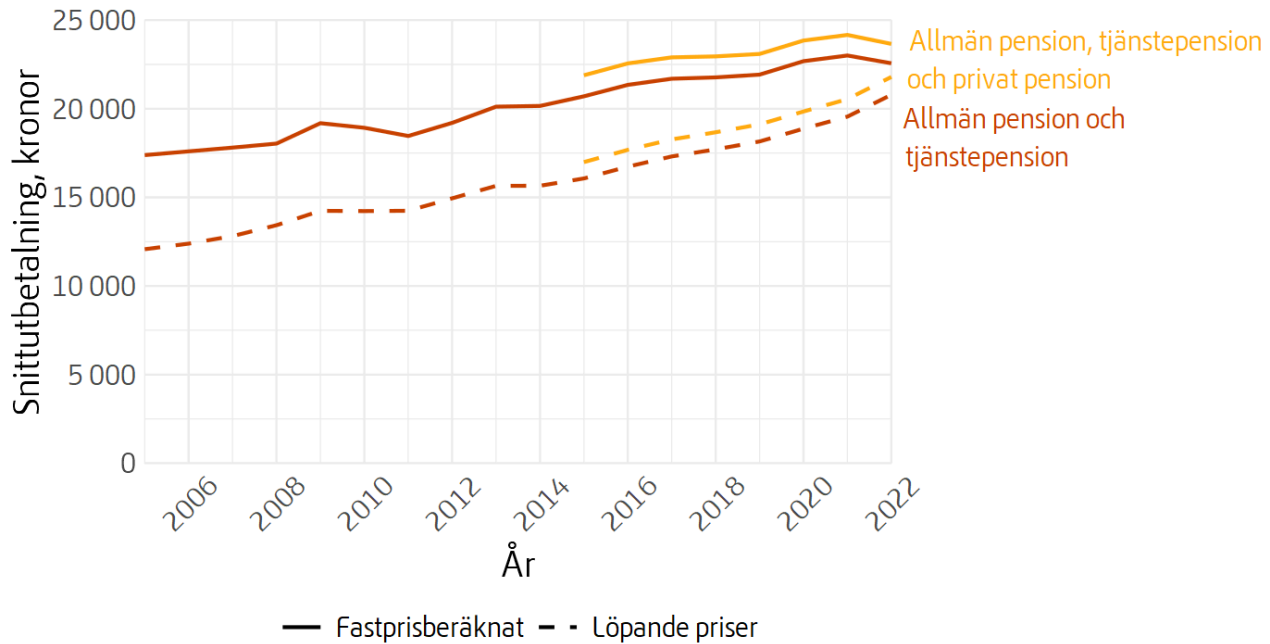
– Total pension

Pensionsmyndigheten har uppgifter om utbetald tjänstepension från och med 2005. Uppgifterna kommer från SCB (till och med 2014) och från Skatteverket (2015 och framåt). Från och med 2015 har Pensionsmyndigheten tillgång till uppgifter från Skatteverket om utbetalningar av privat pension.

För att inkluderas i beräkningarna ska individen ha 12 månaders utbetalningar av allmän pension. För dessa individer har sedan årsutbetalningarna dividerats med 12 för att få ut en skattning på månadsutbetalningar.

I figur 4.1 visas en översikt över den totala pensionens utveckling i löpande och fasta priser.

Figur 4.1 Utveckling av allmän pension och tjänstepension, med och utan privat pension

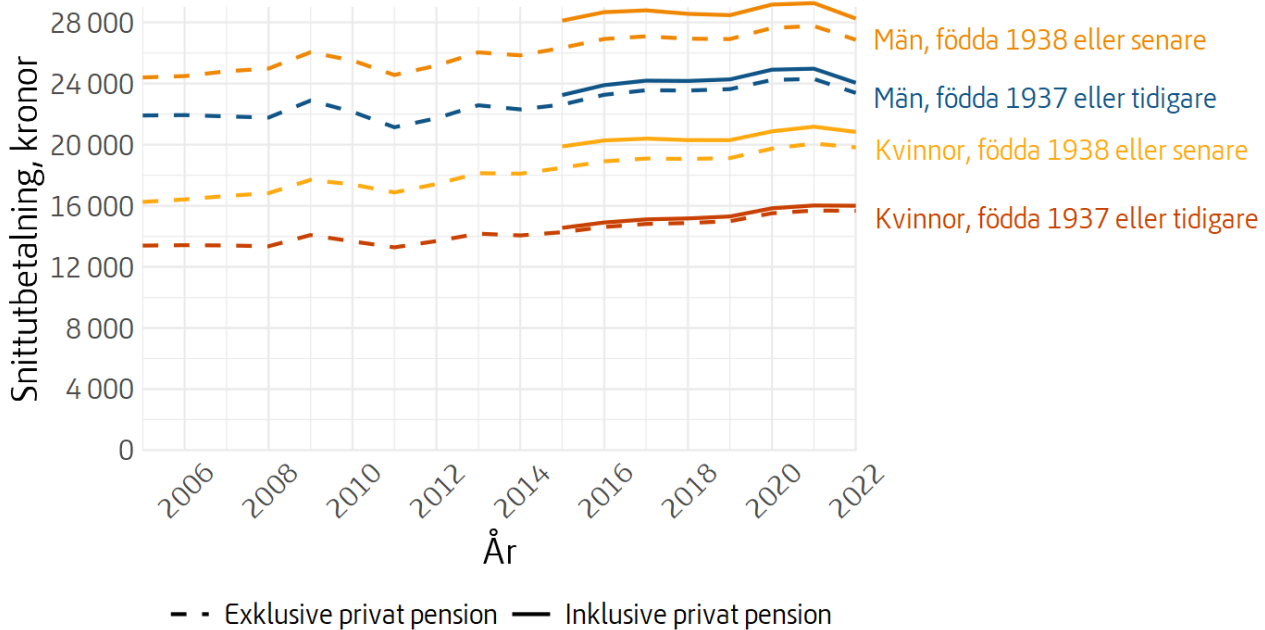
Not: Snittutbetalningar av allmän pension och tjänstepension, med och utan privat pension, 2005-2022, i löpande och fasta priser.

Snittutbetalningen av tjänstepension och allmän pension har mellan 2005 och 2022 ökat med 30 procent, beräknat i fasta priser. Pensionsmyndigheten har endast tillgång till uppgifter om privat pension på individnivå från och med år 2015, men mellan 2015 och 2022 har snittutbetalningen av allmän pension, tjänstepension och privat pension ökat med 8 procent, sett till fasta priser.

4.1 Allmän pension, tjänstepension och privat pension

I figur 4.2 visas den totala pensionens utveckling, nedbrutet på kvinnor och män och på regelverk.

Figur 4.2 Utveckling av total pension, uppdelat på kvinnor och män och på regelverk

Not: Snittutbetalningar av allmän pension och tjänstepension, med och utan privat pension, uppdelat på kvinnor och män och på regelverk, 2005-2022, fastprisberäknad.

Snittutbetalningen av allmän pension och tjänstepension är högre för män än för kvinnor och högre för personer födda 1938 eller senare än för personer födda 1937 eller tidigare. I snitt har utbetalningarna ökat under undersökningsperioden, men ökningen har inte varit konstant. För kvinnor har snittutbetalningarna ökat med 40 procent eller 5 400 kronor sedan år 2005. För män har snittutbetalningarna ökat med 19 procent eller 4 200 kronor sett till fasta priser. Trots att kvinnors pension i snitt har ökat mer än mäns, skiljde det fortfarande 7 300 kronor i genomsnitt (2022).

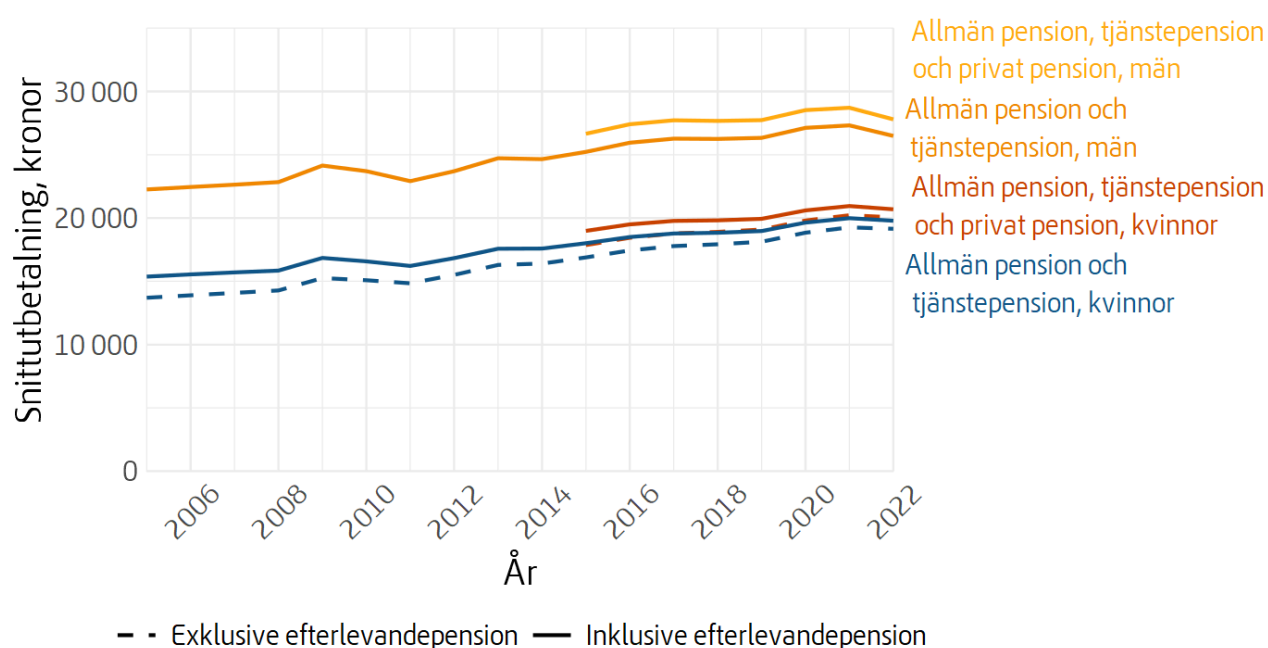
Pensionsmyndigheten har endast tillgång till data om privat pension på individnivå från och med 2015, men då privat pension inkluderas visas en liknande bild. Män har högre privat pension än kvinnor och den privata pensionen för personer födda 1938 eller senare är högre än den privata pensionen för personer födda 1937 eller tidigare. Om privat pension inkluderas skiljde det drygt 7 700 kronor mellan mäns och kvinnors totala pension (2022).

4.2 Total pension, med och utan efterlevandepension

I figur 4.3 visas den totala pensionens utveckling inklusive efterlevandepension. Eftersom efterlevandepension till män endast består av premiepension till efterlevande, presenteras

pensionen för män bara inklusive efterlevandepension i detta avsnitt. Skillnaden utslaget på alla män blir bara några kronor. För kvinnor presenteras utbetalningarna både med och utan efterlevandepension. Endast individer med 12 månaders utbetalning av allmän pension under året ingår. Individer med enbart utbetalning av premiepension, enbart utbetalning av premiepension till efterlevande eller enbart utbetalning av änkepension inkluderas inte.

Figur 4.3 Utveckling av allmän pension, tjänstepension och privat pension, med och utan efterlevandepension

Not: Snittutbetalningar av allmän pension, tjänstepension och privat pension, med och utan efterlevandepension, 2005-2022, fastprisberäknad.

När efterlevandepension inkluderas minskar skillnaden mellan kvinnors och mäns utbetalda pension, vilket syns i figur 4.3. Om efterlevandepension inte inkluderas fick kvinnor i snitt 20 100 kronor utbetald i allmän pension, tjänstepension och privat pension (2022). Om efterlevandepension inkluderas fick kvinnorna 20 700 kronor i snitt. Motsvarande belopp för männen var 27 800 kronor. Skillnaden mellan kvinnor och mäns snittutbetalningar var då 7 100 kronor (2022).

5. Utveckling av snittutbetalningar av avgiftsfinansierad och skattefinansierad pension

En allt större andel av pensionärerna får någon del pension som är skattefinansierad. Antalet pensionärer som har någon del skattefinansierad pension har mellan åren 2009 och 2023 ökat från 812 000 till 1 496 000 personer. Samtidigt har antalet pensionärer som får någon del avgiftsfinansierad pension ökat från 1 570 000 till 1 993 000 personer. Det innebär att antalet

som får någon del skattefinansierad pension nästan har fördubblats, samtidigt som antalet som får någon del avgiftsfinansierad pension inte har ökat i samma utsträckning. Ökningen av antalet personer som får någon del avgiftsfinansierad pension beror främst på att antalet totala pensionärer har ökat (från 1 670 000 till 2 032 000 personer).

– Avgiftsfinansierad och skattefinansierad pension

Avgiftsfinansierad pension är likställt med inkomstgrundad pension. Skattefinansierad pension är likställt med statsbudgetfinansierad pension. I den här rapporten används följande definitioner:

Till avgiftsfinansierad pension räknas: inkomstpension, tilläggspension, premiepension och premiepension till efterlevande. Till skattefinansierad pension räknas: garantipension, inkomstpensionstillägg, änkepension, bostadstillägg, särskilt bostadstillägg samt äldreförsörjningsstöd. Till total allmän pension räknas samtliga pensionsförmåner som ingår i avgiftsfinansierad pension och skattefinansierad pension. Eftersom Pensionsmyndigheten bara har uppgifter om bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd från och med 2009 så startar tidsserierna då. Personer som bara har en utbetalning av premiepension och/eller en utbetalning av premiepension till efterlevande är inte inkluderade.

Bostadstillägg, särskilt bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd är skattefria pensionsförmåner medan övriga pensionsförmåner beskattas enligt gällande skattetabell. Skattefinansierad pension är därmed en blandning av skattefria och beskattningsbara pensionsförmåner medan avgiftsfinansierad pension enbart inkluderar beskattningsbara pensionsförmåner. Även total allmän pension inkluderar både skattefria och beskattningsbara pensionsförmåner.

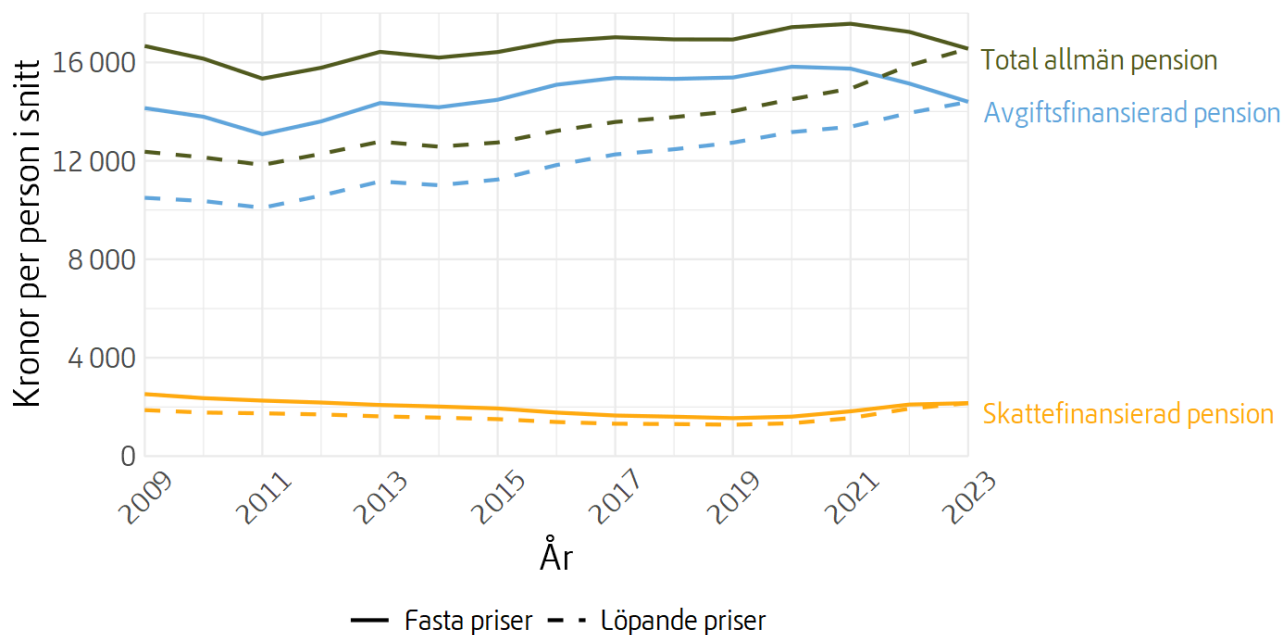
Snittutbetalningarna i kapitel 5 är beräknade som att alla pensionärer har både avgiftsfinansierad och skattefinansierad pension.

– Beräkning av snittutbetalning i kapitel 5

Snittutbetalningen för avgiftsfinansierad pension är beräknad som en summa av totalt utbetald avgiftsfinansierad pension, delat på totalt antal pensionärer med en utbetalning av avgiftsfinansierad och/eller skattefinansierad pension. Snittutbetalningen för skattefinansierad pension beräknas på motsvarande sätt. Detta gör att resultaten inte blir jämförbara med till exempel [figur 3.2](#), där snittutbetalningarna av garantipension beräknas som summan av total utbetald garantipension delat med antalet som har en utbetalning av garantipension.

I figur 5.1 visas snittutbetalningarna av avgiftsfinansierad, skattefinansierad och total allmän pension i löpande och fasta priser.

Figur 5.1 Utveckling av avgiftsfinansierad och skattefinansierad pension

Not: Snittutbetalningar av avgiftsfinansierad och skattefinansierad pension, 2009-2023, i löpande och fasta priser

Snittutbetalningar av skattefinansierad pension minskade i början av 2010-talet, men har på senare tid ökat. Detta beror till stor del på höjningen av garantipension 2020, införandet av inkomstpensionstillägget 2021, samt den större höjningen av garantipension under 2022. Utslaget på alla pensionärer har den skattefinansierade reala pensionen minskat från 2 520 kronor till 2 160 kronor, en minskning på 15 procent.

Den avgiftsfinansierad pensionen har i fasta priser varierat mer, men har totalt sett ökat med 2 procent, detta trots att inflationen gjorde att den avgiftsfinansierade pensionen minskade markant både under 2022 och 2023. I fasta priser innebär det en marginell ökning från 14 140 kronor till 14 400 kronor.

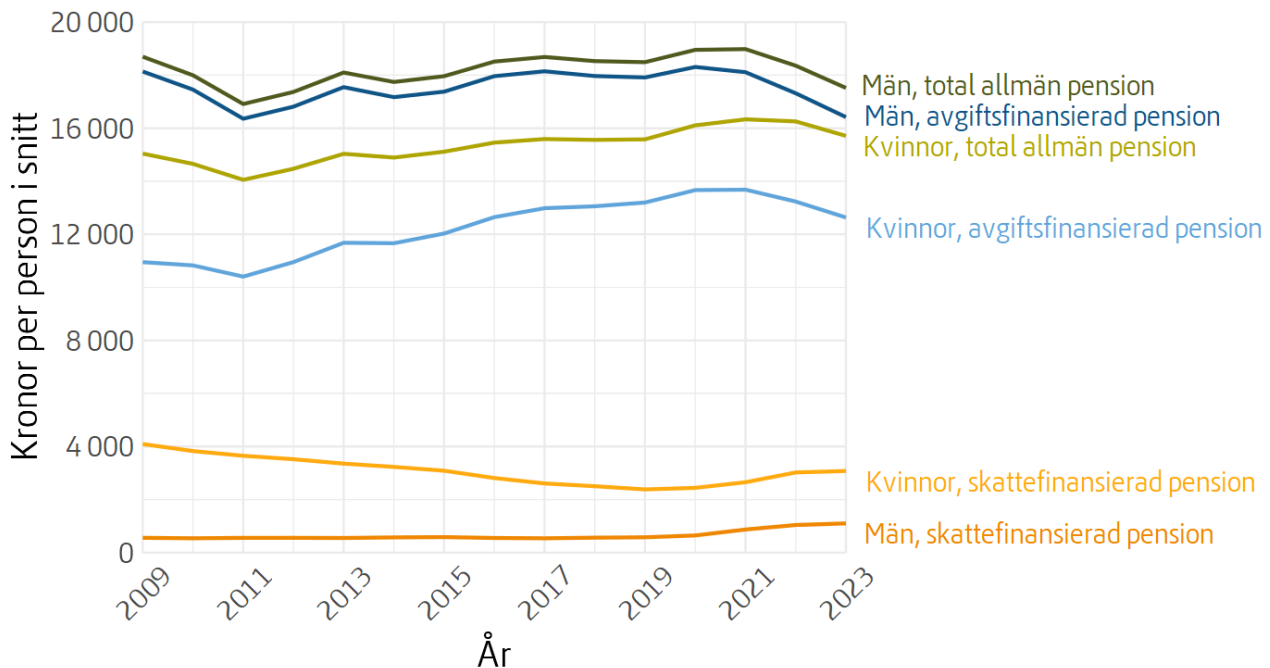
Den totala allmänna pensionen har likt den avgiftsfinansierade små förändringar sett över undersökningsperioden, och har totalt sett minskat med 1 procent, efter nedgångar både 2022 och 2023. Totalt innebär det en real minskning från 16 660 kronor till 16 550 kronor.

5.1 Uppdelat på kvinnor och män

Figur 5.2 visar utvecklingen av avgiftsfinansierad, skattefinansierad och total allmän pension

uppdelat på kvinnor och män.

Figur 5.2 Utveckling av avgiftsfinansierad och skattefinansierad pension, uppdelat på kvinnor och män

Not: Snittutbetalningar av avgiftsfinansierad och skattefinansierad pension, 2009-2023, fastprisberäknat, uppdelat på kvinnor och män

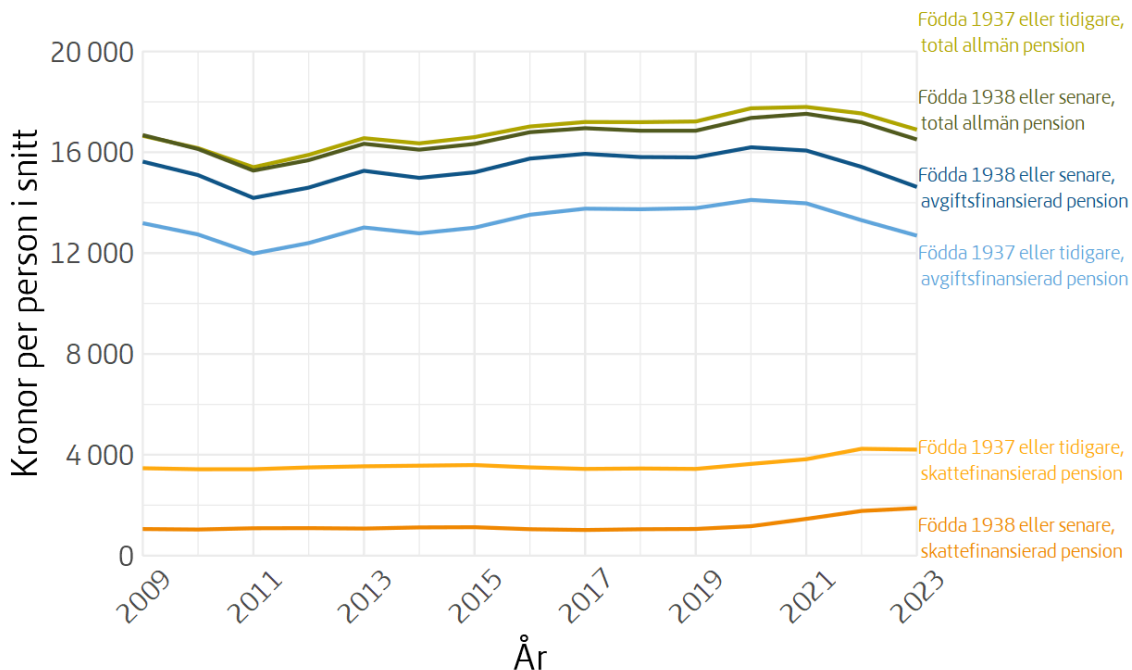
Kvinnors reala skattefinansierade pension minskade i början av 2010-talet, men har under de senaste åren ökat. Totalt har dock kvinnors skattefinansierade pension minskat med 25 procent. Männens skattefinansierade pension har varit mera konstant, men även den har ökat under de sista åren. Totalt har männens skattefinansierade pension ökat med 97 procent. Det kan låta mycket, men snittutbetalningarna låg i december 2023 på 1 100 kronor, medan kvinnornas snittutbetalningar låg på 3 080 kronor. Under vår undersökningsperiod har snittutbetalningarna av skattefinansierad pension till kvinnor varit konstant högre än snittutbetalningarna till män.

För avgiftsfinansierad pension har situationen varit den omvända och männen har i snitt konstant haft högre utbetalningar än kvinnorna, men skillnaden har blivit mindre sen undersökningsperiodens start. Männens avgiftsfinansierade pension har minskat med 9 procent, medan kvinnornas avgiftsfinansierade pension har ökat med 15 procent. Utslaget på alla män blir snittutbetalningarna 16 420 kronor. För kvinnor blir motsvarande siffra 12 630 kronor (december 2023). Männen har likt den avgiftsfinansierad pension i snitt haft en högre total allmän pension än kvinnorna, även om skillnaden också här har minskat något över tid. Den totala allmänna pensionen var 17 520 kronor för män och 15 710 kronor för kvinnor (december 2023).

5.2 Uppdelat på de två regelverken

Figur 5.3 visar utvecklingen av avgiftsfinansierad, skattefinansierad och total allmän pension uppdelat på personer födda 1937 eller tidigare och på personer födda 1938 eller senare.

Figur 5.3 Utveckling av avgiftsfinansierad och skattefinansierad pension, uppdelat på de två regelverken

Not: Snittutbetalningar av avgiftsfinansierad och skattefinansierad pension, 2009-2023, fastprisberäknat, uppdelat på de två regelverken

Personer födda 1937 eller tidigare har konstant haft en högre skattefinansierad pension än personer födda 1938 eller senare. Detta kan till stor del förklaras med att yngre kvinnliga pensionärer har jobbat i högre utsträckning än äldre kvinnliga pensionärer och därmed ökat sin andel avgiftsfinansierad pension. Snittutbetalningen för den skattefinansierade pensionen har i reala priser varit i princip konstant, med undantag för 2022 då den till följd av höjningen av garantipension ökade för båda grupperna. För 2023 uppgår siffran till 4 200 kronor för personer födda 1937 eller tidigare och till 1 880 kronor för personer födda 1938 eller senare.

Den avgiftsfinansierade delen har varierat mer för de båda grupperna under undersökningsperioden. För personer födda 1937 eller tidigare har de reala snittutbetalningarna totalt sett minskat med 4 procent, och för personer födda 1938 eller senare, har den minskat med 6 procent. Personer födda 1938 eller senare har en större del avgiftsfinansierad pension (14 620 kronor) jämfört med personer födda 1937 eller senare (12 690 kronor).

Totalt har förändringen i den totala allmänna pensionen varit marginell i båda grupperna, med en ökning på 1 procent för personer födda 1937 eller tidigare, och en minskning på 1 procent för personer födda 1938 eller senare. Ser man till den totala allmänna pensionen är skillnaden

mellan grupperna små, även om personer födda 1937 eller senare i snitt har 390 kronor mer i total allmän pension (december 2023).

Bilagor

Ytterligare dataunderlag finns på Pensionsmyndighetens hemsida under Statistik och publikationer: [Statistikdatabas med pensionsstatistik](#) >

Bilaga 1: Dataunderlag

- Tabell 1.1: Allmän pension, uppdelad på kön och regelverk (csv, 2kB)
- Tabell 1.2: Allmän pension inklusive efterlevandepension, uppdelad på kön och regelverk (csv, 2kB)
- Tabell 1.3: Garantipension, uppdelad på kön och regelverk (csv, 2kB)
- Tabell 1.4: Bostadstillägg, uppdelad på kön och regelverk (csv, 1kB)
- Tabell 1.5: Äldreförsörjningsstöd, uppdelad på kön och regelverk (csv, 1kB)
- Tabell 1.6: Allmän pension och tjänstepension, uppdelad på kön och regelverk (csv, 2kB)
- Tabell 1.7: Allmän pension, tjänstepension och privat pension, uppdelad på kön och regelverk (csv, 1kB)
- Tabell 1.8: Allmän pension, efterlevandepension och tjänstepension, uppdelad på kön och regelverk (csv, 2kB)
- Tabell 1.9: Allmän pension, efterlevandepension, tjänstepension och privat pension, uppdelad på kön och regelverk (csv, 1kB)
- Tabell 1.10: Skattefinansierad allmän pension, uppdelad på kön och regelverk (csv, 1kB)
- Tabell 1.11: Avgiftsfinansierad allmän pension, uppdelad på kön och regelverk (csv, 2kB)
- Tabell 1.12: Total allmän pension, uppdelad på kön och regelverk (csv, 2kB)

Not: Samtliga tabeller innehåller fastprisberäknade siffror. Beloppen avser snittutbetalningar i svenska kronor.

Bilaga 2: Maxgräns för garantipension och bostadstillägg

 [Tabell 2.1: Maxgräns för garantipension och bostadstillägg \(csv, 1kB\)](#)

Not: Maxbeloppet för garantipension avser ensamboende personer födda 1938 eller senare. För personer födda 1937 eller tidigare eller sammanboende ser maxbeloppet något annorlunda ut. Maxbeloppet för bostadstillägg avser ensamboende.

Bilaga 3: Konsumentprisindex 2003-2023

 [Tabell 3.1: KPI 2003-2023 \(csv, 1kB\)](#)

Källa: SCB

Fotnoter

1. Pensionsmyndighetens rapport [Utvecklingen av pensionsinkomsten för fyra typfall](#) ›
2. För mer info om hur livslängdsantaganden och tjänstepensionsutbetalning kan skilja sig åt mellan könen, se till exempel [Konsumenternas.se](#)
3. För mer info om mellangenerationen, se Pensionsmyndighetens rapport ["Pension i det gamla och nya pensionssystemet - en studie"](#) › (2017)